

Towards an Age-Friendly Europe

Covenant on Demographic Change

Porozumienie
w Sprawie Zmian
Demograficznych

SPIS TREŚCI

Europa starzeje się. Już 37% populacji, czyli 190 milionów mieszkańców Europy to osoby po 50-tym roku życia. W kolejnych latach, liczba osób po 60-tce będzie wzrastała każdego roku o ok. dwa miliony, podczas gdy populacja w wieku produkcyjnym zacznie się zmniejszać. Zwiększy się również liczba seniorów po 80 roku życia, którzy najczęściej potrzebują wsparcia. Jednocześnie coraz mniej młodych osób będzie w stanie zapewnić instytucjonalną i poza-instytucjonalną opiekę

Dlatego dziś mamy okazję znaleźć trwałe rozwiązanie, które pomoże nam sprostać wyzwaniom związanym ze starzeniem się społeczeństwa. Zapobieganie, rehabilitacja, poprawa jakości zapewnianej opieki, zachęcanie ludzi do pozostania aktywnymi i niezależnymi przez dłuższy czas stanowią główne obszary, w które będziemy inwestować, aby pomóc wszystkim uczestniczyć w życiu społecznym i gospodarczym w sposób równy i znaczący. Możemy to osiągnąć poprzez stworzenie, jak to określa Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) – środowisk przyjaznych osobom starszym, czyli dostosowanie naszych fizycznych i społecznych środowisk do różnych potrzeb wszystkich pokoleń.

Promowanie środowisk przyjaznych osobom starszym stanowi główny cel Porozumienia w Sprawie Zmian Demograficznych. Porozumienie w Sprawie Zmian Demograficznych angażuje organy władzy publicznej na poziomie lokalnym, regionalnym oraz krajowym, które zobowiązały się do stworzenia i wdrożenia planu działania na rzecz środowisk przyjaznych osobom starszym. Plan ten powstanie w oparciu o publikację WHO „Miasta Przyjazne Starzeniu się: Przewodnik” (WHO Age-Friendly Cities’ Guide) oraz w duchu Deklaracji Dublińskiej Miast i Regionów Europejskich Przyjaznych Osobom Starszym 2013 (Dublin Declaration on Age-Friendly Cities and Communities in Europe). Inne podmioty zainteresowane takie jak uniwersytety, ośrodki badawcze, organizacje społeczne oraz firmy również mogą dołączyć do Porozumienia, po to aby dzielić się swoją wiedzą i uczyć się od innych.

1	Porozumienie w Sprawie Zmian Demograficznych	4
2	Deklaracja Dublińska Miast i Regionów Europejskich Przyjaznych Osobom Starszym (2013)	6
3	Dlaczego europejskie władze lokalne i regionalne powinny stać się bardziej przyjazne osobom starszym?	10
4	Czego dokonuje się w Europie, aby stworzyć środowiska przyjazne seniorom?	11
5	Czym są środowiska przyjazne osobom starszym?	14
	5.1 Mieszkalnictwo	15
	5.2 Partycypacja społeczna	16
	5.3 Szacunek i integracja społeczna	17
	5.4 Partycypacja obywatelska i zatrudnienie	18
	5.5 Komunikacja i informacja	19
	5.6 Wspieranie społeczności i usługi zdrowotne	20
	5.7 Przestrzeń otwarta i zabudowana	21
	5.8 Transport	22
	Źródła	23
6	Jak dołączyć do Porozumienia w Sprawie Zmian Demograficznych?	24

ROZDZIAŁ 1 POROZUMIENIE W SPRAWIE ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH

Porozumienie w Sprawie Zmian Demograficznych angażuje wszystkie władze lokalne, regionalne i państwowe, a także inne podmioty zainteresowane do współpracy i wprowadzenia opartych na dowodach rozwiązań, celem wspierania aktywnego i zdrowego starzenia, co stanowi pełną odpowiedź na problem demograficzny w Europie. Porozumienie opiera się na osiągnięciach projektu AFE-INNOVNET Thematic Network w zakresie innowacji dla środowisk przyjaznych osobom starszym i jest ściśle związane z obecnymi inicjatywami, jak Globalna Sieć Miast i Gmin Przyjaznych Starzeniu Się WHO (WHO Global Network on Age-Friendly Cities and Communities), Europejska Sieć Zdrowych Miast WHO (WHO-Europe Healthy City Network) oraz Europejskie Partnerstwo na Rzecz Innowacji Sprzyjającej Aktywnemu Starzeniu się w Dobrym Zdrowiu (European Innovation Partnership on Active and Healthy Ageing).

Porozumienie będzie działało jako międzynarodowe stowarzyszenie non-profit podlegające prawu belgijskiemu, a jego istnienie zapoczątkowano w dniu 7 grudnia 2015r.

KIM SĄ CZŁONKOWIE POROZUMIENIA?

Istnieją trzy kategorie członków:

• Pełni członkowie:

mogą nimi zostać wszystkie władze lokalne, regionalne i państwowe krajów UE oraz krajów stowarzyszonych, jak również formalne sieci lokalnych i regionalnych władz. Pełni członkowie popierają trudny do osiągnięcia cel i wizję Porozumienia, jak również założenia Deklaracji Dublińskiej 2013 i oficjalnie **zobowiązują się do realizacji planu środowisk przyjaznych osobom starszym**, dzieląc się z innymi członkami danymi dotyczącymi ich planu działania oraz przekazywania władzom Porozumienia informacji o osiągniętych postępach.

• Członkowie zwyczajni:

mogą nimi zostać wszystkie **zainteresowane instytucje non-profit**, w tym władze lokalne, regionalne i państwowe, które nie są jeszcze gotowe, aby zobowiązać się do wdrożenia planu działania przyjaznego osobom starszym, które popierają cel i wizję Porozumienia oraz podejmą współpracę z innymi jego członkami.

• Partnerzy Stowarzyszeni:

może nim zostać każda **zainteresowana instytucja for-profit**, która popiera cel i wizję Porozumienia oraz podejmie współpracę z innymi jego członkami.

JAKIE KORZYŚCI WYNIKAJĄ Z PRZYSTĄPIENIA DO POROZUMIENIA?

Dla pełnych członków:

- prawo głosowania w sprawie wszystkich kwestii dotyczących zarządzania Porozumieniem oraz wyboru Prezydenta, którym zostać może jedynie pełny członek Porozumienia;
- wsparcie ze strony sekretariatu Porozumienia;
- widoczność na witrynie internetowej Porozumienia poprzez udostępnianie informacji/sprawozdań z planu działania, newslettera, bloga, itd.;
- nauka ze wzajemnych doświadczeń oraz możliwość znalezienia partnerów dla i wśród lokalnych władz;
- automatyczne prawo do członkostwa w Globalnej Sieci Miast i Gmin Przyjaznych Starzeniu Się WHO (dotyczy miast);
- możliwość uczestnictwa w zajęciach, na przykład warsztatach lub wizytach terenowych, szanse tworzenia partnerstw.

Dla członków zwyczajnych:

- prawo głosowania w sprawie kwestii dotyczących zarządzania Porozumieniem z wyłączeniem wyboru Prezydenta, którym zostać może jedynie pełny członek Porozumienia;
- widoczność na witrynie internetowej Porozumienia: możliwość zamieszczania treści i informacji na stronie Porozumienia (np. kanał (ang. feed) w repozytorium dobrych praktyk);
- możliwość uczestnictwa w zajęciach, na przykład warsztatach lub wizytach terenowych, szanse tworzenia partnerstw.

Dla partnerów stowarzyszonych:

- widoczność na witrynie internetowej Porozumienia: możliwość zamieszczania niekomercyjnych treści i informacji na stronie Porozumienia (np. kanał w repozytorium dobrych praktyk);
- możliwość uczestnictwa w zajęciach, na przykład warsztatach lub wizytach terenowych, szanse tworzenia partnerstw.

W JAKI SPOSÓB PEŁNI CZŁONKOWIE MOGĄ STWORZYĆ PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ ŚRODOWISK PRZYJAZNYM OSOBOM STARSZYM?

Wszystkie plany działania powinny zacząć się od określenia potrzeb wraz z obywatelami, głównie z seniorami, w szczególności, jakie rozwiązania spełniające te potrzeby już istnieją, a które wciąż są potrzebne. Ćwiczenie to stanowi okazję do zaobserwowania, co jest obecnie dokonywane w jednej lub kilku dziedzinach z ośmiu objętych programem stworzenia środowisk przyjaznych osobom starszym WHO: mieszkalnictwo, transport, pomoc społeczna i usługi zdrowotne, przestrzeń otwarta i zabudowana, partycypacja społeczna, szacunek i integracja społeczna, partycypacja obywatelska i zatrudnienie, komunikacja i informacja.

Organy władzy publicznej mogą następnie wspólnie z seniorami określić priorytety i stworzyć plan działania. Jeżeli będą chcieli, będą mogli zacząć pracować tylko nad jedną dziedziną, a następnie przejść do kolejnych, gdzie potrzeby zostały już określone. Ogólnym celem nie jest wzajemne konkurowanie, aby w jak najszybszym czasie stać się miastem najbardziej przyjaznym osobom starszym, ale stopniowe podnoszenie poziomu przyjazności seniorom we współpracy z lokalnymi mieszkańcami oraz przy wsparciu innych członków.

CZY W ZWIĄZKU Z POROZUMIENIEM BĘDĄ PRYZNAWANE GRANTY?

Nie, Porozumienie nie jest programem finansowania i nie może zapewnić wsparcia finansowego. Aczkolwiek Sekretariat udzieli informacji dotyczących możliwości otrzymania dofinansowania z UE i pomoże członkom Porozumienia stworzyć partnerstwa celem składania propozycji projektów na zaproszenia UE do ich składania.

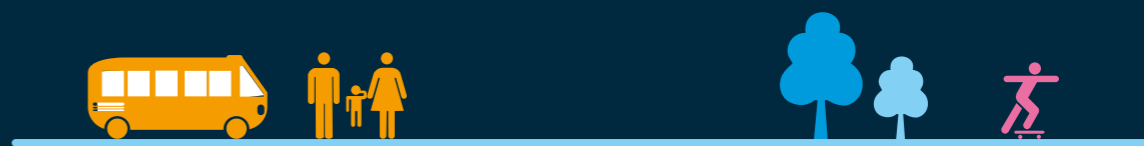
CZY CZŁONKOSTWO PODLEGA OPŁACIE?

Parlament Europejski wezwał Komisję Europejską do znalezienia zrównoważonego programu finansowania, aby pokryć główne działania przyszłego Porozumienia. Inne opcje finansowania, w tym potencjalne opłaty za członkostwo, będą musiały zostać przedyskutowane z członkami założycielami. W międzyczasie, Porozumienie będzie funkcjonowało dzięki wkładom rzeczowym członków założycieli. Jego działalność będzie w głównej mierze wirtualna z wykorzystaniem możliwości takich jak Dni Otwarte Komitetu Regionów lub innych wydarzeń organizowanych przez Komisję Europejską lub zainteresowane podmioty krajowe w celu zaaranżowania następujących po sobie wydarzeń dla członków Porozumienia.

DEKLARACJA DUBLIŃSKA MIAST I REGIONÓW EUROPEJSKICH PRZYJAZNYCH OSOBOM STARSZYM – 2013

Deklaracja Dublińska Miast i Regionów Europejskich Przyjaznych Osobom Starszym powstała pierwotnie we współpracy z Pierwszą Międzynarodową Konferencją dotyczącą Miast Przyjaznych Osobom Starszym (International Conference on Age Friendly Cities), która odbyła się w Dublinie we wrześniu 2011r. Współgospodarzami tejże Konferencji były: Globalna Sieć Miast Przyjaznych Osobom Starszym WHO (World Health Organisation Global Network of Age-friendly Cities), Sieć Dobrego Starzenia się (Ageing Well Network) (prekursor programu Irlandia Przyjazna Osobom Starszym (Age Friendly Ireland)), a także Międzynarodowa Federacja ds. Starzenia się (International Federation on Ageing). Deklaracja została opracowana wspólnie przez te trzy organizacje, po szczegółowych konsultacjach z międzynarodowymi ekspertami w dziedzinie miast przyjaznych osobom starszym oraz z lokalnymi władzami.

Regiony, miasta, hrabstwa i gminy, na całym świecie, które dotychczas podpisały Deklarację Dublińską wyznają wspólny zbiór wartości i zasad. Są również gotowe na podjęcie działań, które podniosą poziom jakości życia seniorów, umocnią i utrwalą nasze systemy i usługi dla wszystkich sektorów i zaangażowanych podmiotów, a także wypromują kulturę innowacji, która zapewni wzrost i rozwój.

Celem Deklaracji jest uzyskiwanie wsparcia dla różnorodnych działań opartych na ośmiu obszarach określonych przez WHO w Przewodniku Miast Przyjaznych Osobom Starszym. Deklaracja wyraża jasne i silne zaangażowanie przywódców politycznych miast i gmin na rzecz wzmocnienia i pielęgnowania działań na rzecz środowisk bardziej przyjaznych osobom starszym, jak również podkreśla potrzebę ciągłego doskonalenia wielu powiązanych ze sobą obszarów życia seniorów. Jednocześnie zobowiązuje sygnatariuszy do podjęcia nieprzerwanego cyklu poprawy poprzez proces planowania, który będzie wspierany udziałem w Globalnej Sieci Miast Przyjaznych Osobom Starszym WHO.

PEŁNY TEKST DEKLARACJI

„Z okazji Szczytu Unii Europejskiej „Aktywne i Zdrowe Starzenie się” organizowanego w ramach Prezydencji Irlandii w Radzie Unii Europejskiej 13-14 czerwca 2013r, w Dublinie, Irlandia, my niżej podpisani burmistrzowie i politycy – przedstawiciele europejskich miast i regionów jednogłośnie deklarujemy co następuje:

Wartości i zasady działania

1 Jesteśmy zainspirowani polityką ramową WHO dot. aktywnego starzenia się, w której aktywne starzenie się zdefiniowano jako „proces optymalizowania szans w zakresie zdrowia, partycypacji społecznej oraz bezpieczeństwa w celu poprawy jakości życia osób starzejących się, pozwalając im na realizację swego potencjału w zakresie dobrostanu fizycznego, psychicznego i społecznego przez cały okres ich życia oraz partycypacji w życiu społecznym zgodnie z ich potrzebami, pragnieniami oraz możliwościami, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego wsparcia, ochrony i opieki, wówczas gdy jest ona wymagana.” (Aktywne Starzenie się: Polityka Ramowa, Genewa 2002r., WHO)

2 W pełni akceptujemy zasady i działania w strategicznym priorytetowym obszarze środowisk przyjaznych osobom starszym i wspierających osoby starsze, w ramach Strategii WHO oraz planu działania na rzecz zdrowego starzenia się w Europie (Strategia WHO i Plan działania na rzecz zdrowego starzenia się w Europie, 2012-2020), Zasad ONZ dot. Osób Starszych ze szczególnym uwzględnieniem wartości takich jak: niezależność, godność, samorealizacja, partycypacja społeczna i opieka (Zasady ONZ dot. Osób Starszych, 1991) oraz wskazania priorytetowe Madryckiego Międzynarodowego Planu Działań w kwestii Starzenia się promujące zagadnienie sytuacji osób starszych w aspekcie poprawy stanu zdrowotnego i dobrostanu w zaawansowanym wieku oraz zapewnienie i rozwijanie przyjaznego środowiska (Madrycki Międzynarodowy Plan Działań w kwestii Starzenia się, 2002)

3 Uznajemy wartość i wkład pracy WHO wraz z miastami na rzecz kreowania środowiska i wspólnot przyjaznych osobom starszym oraz wskazówek WHO, które pomagają miastom i regionom umiejętniej wspierać osoby starsze poprzez wychodzenie naprzeciw ich potrzebom w zakresie 8 obszarów: istniejących warunków (środowiska), transportu, mieszkalnictwa, udziału w życiu społecznym, szacunku i akceptacji społecznej, zaangażowania obywatelskiego i zatrudnienia, komunikacji oraz wsparcia wspólnoty i adekwatnych usług zdrowotnych, przyjmujemy te wskazówki w taki sposób, aby umożliwić ich przystosowanie do kontekstu warunków europejskich. (WHO Przewodnik Miast Przyjaznych Osobom Starszym 2008)

4 Rozumiemy jakie znaczenie dla naszej pracy ma europejska polityka ramowa WHO wspierająca działania zarówno rządu jak i społeczeństwa na rzecz zdrowia i

dobrostanu oraz przyjmujemy cztery priorytetowe obszary zachęcające do: podejścia systemowego do cyklu życia i motywowania obywateli do działania, walki z najpoważniejszymi problemami zdrowotnymi w Europie, wzmocnienia systemów ukierunkowanych na obywateli i tworzenia prężnych wspólnot oraz wspierających środowisk. (Zdrowie 2020: Europejska polityka wspierająca działania rządów i społeczeństw na rzecz zdrowia i dobrostanu człowieka, WHO, 2012)

5 Uznajemy wspólne działania Europejskiej Sieci Zdrowych Miast WHO i Globalnej Sieci Miast i Gmin Przyjaznych Osobom Starszym WHO i przyjmujemy zasady i kluczowe wartości w zakresie równości, umacniania poczucia własnej wartości, partnerstwa, solidarności i zrównoważonego rozwoju zawarte w Zagrzebskiej Deklaracji Zdrowych Miast. (Zagrzebska Deklaracja Zdrowych Miast, WHO, 2009)

6 W pełni wspieramy i zachęcamy do działania Europejskie partnerstwo na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu i udział partnerów w osiągnięciu celu jakim jest podniesienie o 2 lata (do roku 2020) średniej lat przeżytych w dobrym stanie zdrowia przez obywateli Unii Europejskiej poprzez poprawę zdrowia i jakości życia osób starszych oraz zrównoważone i wydajne systemy ochrony zdrowia, jak również wspieranie konkurencyjności przemysłu UE ukierunkowanego na innowacyjne działania w zakresie problematyki starzenia się oraz produktów i usług związanych z ochroną zdrowia. (Zasady Wdrożenia Strategicznego Planu – Europejskie partnerstwo na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu, Komisja Europejska 2012)

7 W ramach Europejskiego partnerstwa na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu oraz w oparciu o starania WHO na rzecz środowiska sprzyjającego Osobom Starszym, w pełni popieramy Plan Działań D4 na rzecz Innowacyjności w Miastach, Środowiskach i Obiektach przyjaznych Osobom Starszym, w szczególności tworzenie tematycznych sieci ważnych miast i regionów na rzecz wdrożenia innowacyjnego podejścia tak, aby kreować środowisko bardziej przyjazne osobom starszym, włącznie z zastosowaniem rozwiązań ICT. (Plan Działań D4: Innowacyjność w Miastach, Środowiskach i Obiektach przyjaznych Osobom Starszym). Europejskie partnerstwo (Grupa Działań D4 na rzecz innowacyjności sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu, 2012)

8 Jesteśmy głęboko zainspirowani osiągnięciami ER 2012, Europejskiego Roku na rzecz Aktywnego Starzenia się i Solidarności Międzypokoleniowej, który promował aktywne starzenie się w trzech obszarach: zatrudnienia, partycypacji społecznej i niezależności bytowej, dając ludziom siłę, by sami kierowali swym życiem tak długo, jak to tylko będzie możliwe.

Szanse i Wyzwania

9 Opierając się na Deklaracji Dublińskiej Miast i Regionów Przyjaznych Osobom Starszym z 2011 roku oraz na zasadach i wartościach oraz kierunkach wypracowanych i wskazanych w wyżej wymienionych strategiach, programach ramowych, deklaracjach i wytycznych oraz inicjatywach uznajemy iż:

- Miejsce, w którym żyjemy, nasze fizyczne, społeczne i kulturowe środowisko, mają wielki wpływ na to jak żyjemy i starzejemy się. Znaczenie „miejsca” w naszym życiu jest nie do przecenienia. Istniejąca zabudowa i środowisko oraz obszary sąsiedztwa wpływają na jakość życia nas wszystkich i mogą decydować o niezależności lub zależności wszystkich mieszkańców, lecz w szczególności osób starszych. Miejsce jest nierozdzielnie związane z naszym poczuciem tożsamości i jest to prawdziwe dla wszystkich osób, w każdym wieku, także osób starszych.
- Miasta muszą wyposażyć się w niezbędne rozwiązania, środki i systemy dystrybucyjne, by móc promować równe szanse, dobrostan i partycypację społeczną wszystkich mieszkańców, z uwzględnieniem osób starszych. Podczas gdy postępująca urbanizacja jest utrzymującym się trendem, wiele osób starszych w Europie mieszka w obszarach wiejskich, nierzadko bardzo oddalonych od miast. Te wspólnoty muszą także mieć możliwość promowania zdrowia, dobrostanu i partycypacji społecznej wśród swych starszych członków.
- Środowisko przyjazne osobom starszym, wg. Strategii WHO i planu działania na rzecz zdrowego starzenia się w Europie na lata 2012-2020, to takie, w którym usługodawcy, władze, liderzy samorządowi, przywódcy duchowi, przedsiębiorcy i obywatele uznają wielką różnorodność ludzi i wagę, jaką przywiązują oni do zagadnienia zdrowia, promując partycypację społeczną i ich udział w

sprawach dotyczących życia danej wspólnoty, respektując ich decyzje i wybór stylu życia, antycypując i wychodząc naprzeciw ich oczekiwaniom i preferencjom.

- Kwestia planowania w aspekcie zrównoważonej środowiskowo, ekonomicznie i społecznie wspólnoty mieszkańców jest kluczowym zagadnieniem na wszystkich szczeblach władzy. Owo planowanie musi uwzględniać starzejącą się populację i rolę, jaką starsze osoby mogą odgrywać, jako podstawowe źródło informacji o możliwości zaspokojenia określonych oczekiwań i potrzeb starszej populacji. Mechanizmy umożliwiające aktywny wpływ osób starszych na proces planowania i proces decyzyjny są niezwykle istotne dla wypracowania rozwiązań przyjaznych osobom starszym.
- Osoby starsze są cenne dla europejskiego społeczeństwa, ważne jest zatem, by rozpoznać tę wartość i budować więzy solidarności międzypokoleniowej w Europie, gdzie ludzie w każdym wieku będą mieć pozytywny obraz drugiego człowieka i gdzie rozwijany będzie międzypokoleniowy konsensus.
- Działania podejmowane po to, aby Unia Europejska była przyjazna osobom starszym mogą wzmocnić w wielu wymiarach europejską strategię na rzecz inteligentnego, zrównoważonego rozwoju, zakładającego partycypację społeczną, na lata 2012-2020. Istnieje doskonała szansa, aby oprzeć się na potencjale innowacji w UE oraz dobrej konkurencyjności w zakresie technologii teleinformatycznych na rzecz partycypacji społecznej i e-zdrowia, aby przyspieszyć rozwój i zapoczątkowywać nowe procesy, produkty i usługi, które poprawią jakość życia i zdrowia osób starszych w miastach i regionach europejskich, jednocześnie usprawniając efektywność i zrównoważenie naszych systemów ochrony zdrowia i pomocy społecznej.
- W Europie, w oparciu o dokonania WHO w zakresie polityki przyjaznej osobom starszym, jak również w oparciu o rozpatrywane kompleksowo, innowacyjne działania w zakresie: transportu, technologii teleinformatycznych i inteligentnych miast, niniejsza deklaracja może stać się fundamentem przyszłego porozumienia o współpracy tworzącego Porozumienie w Sprawie Zmian Demograficznych Unii Europejskiej.

Zobowiązania

10 Niniejszym, miasta i regiony – sygnatariusze przyjmują następujące zobowiązania, które będą znane jako Deklaracja Dublińska Miast i Regionów Przyjaznych Osobom Starszym 2013 i zobowiązują się, w pierwszej kolejności:

- Promować Deklarację Dublińską Miast i Regionów Przyjaznych Osobom Starszym 2013 (Deklarację Dublińską 2013) na stosownych forach narodowych i międzynarodowych, dbając o możliwie najściślejsze stosowanie się do jej postanowień i zasad oraz promować wprowadzenie w życie jej postanowień na wszelkich odpowiedzialnych szczeblach, w zakresie planów, programów i zasobów, w celu realizacji zobowiązań zawartych w niniejszej deklaracji w adekwatnej perspektywie czasowej.
- Współpracować ze wszystkimi odpowiednimi interesariuszami zarówno na szczeblu lokalnym, jak i regionalnym dla wspierania i pełnego wdrożenia postulatów Deklaracji Dublińskiej Miast i Regionów Przyjaznych Osobom Starszym 2013, włącznie ze współpracą z Europejskim Biurem Regionalnym WHO i Siecią Miast WHO działającą na rzecz rozwijania środowiska przyjaznego osobom starszym, jako częścią Globalnej Sieci Miast i Gmin Przyjaznych Osobom Starszym WHO. Będzie to oznaczało prowadzenie, w cyklu rocznym i w sposób ciągły, ewaluacji środowiska i dążenie do poprawy warunków, tak by były one bardziej przyjazne osobom starszym.
- Tworzyć kanały komunikacji oraz tworzyć sieci miast i gmin, w celu stymulowania i wspierania postępów w zakresie promowania równych praw i szans dla starszych mieszkańców oraz aby dzielić się wiedzą na temat postępów w zakresie tworzenia polityk i wdrażania działań na rzecz poprawy warunków ich życia.

Zobowiązania uzupełniające

11 Miasta i regiony – sygnatariusze zobowiązują się także, gdy to tylko będzie możliwe z uwagi na zakres kompetencyjny i warunki ekonomiczne, do podejmowania dalszych kierunkowych działań oraz włączania ich do instrumentów planowania, aby wzmocnić długoterminowy zrównoważony rozwój:

- Uświadamiać szerokie grono odbiorców w zakresie potrzeb, praw i potencjału osób starszych, a także podkreślać ich pozytywną rolę w aspekcie społecznym, ekonomicznym i kulturowym.
- Zapewniać, by poglądy i opinie osób starszych były doceniane i słyszalne oraz aby struktury i procesy na rzecz zaangażowania obywatelskiego były rozwijane w sposób gwarantujący możliwość pełnego udziału osób starszych w procesach podejmowania decyzji poprzez powierzenie im aktywnej roli w zakresie projektowania i kreowania innowacji oraz zmian.
- Wdrażać środki pozwalające na rozwijanie przestrzeni miejskiej i publicznej tak by stała się ona przyjazna, w szczególności dla osób starszych, umożliwiając realizację założeń partycypacji społecznej, zapewniając by budynki użyteczności publicznej gwarantowały zachowanie godności, zdrowia oraz dobrostanu ich użytkowników w każdym wieku, a także, aby sprostały one wyzwaniom wynikającym ze zmieniających się potrzeb starzejącego się społeczeństwa.
- Propagować i wspierać rozwój wspólnot sąsiedzkich i wszelkich innych wspólnot tak by zapewnić ich różnorodność, bezpieczeństwo, partycypację oraz zrównoważenie, co dotyczy także zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych osób starszych na najwyższym możliwym poziomie. Szczególna uwaga winna być zwrócona na potrzeby osób starszych wymagających stałej opieki, przebywających w domach pogodnej starości oraz domach pomocy społecznej i placówkach opiekuńczych, gdzie ich godność i autonomia mogą być zagrożone.
- Pracować na rzecz stworzenia systemów transportu publicznego, które będą dostępne, również w sensie ekonomicznym, dla osób starszych oraz w bezkolizyjny sposób możliwe do zintegrowania z istniejącym systemem wykorzystującym różne środki transportu. System transportu winien także promować i umożliwiać użytkowanie środków transportu indywidualnego, takich jak rower czy samochód przez osoby starsze. Ponieważ są z tym obecnie związane pewne problemy, dopuszczone winny być rozwiązania alternatywne, takie jak dostępne finansowo taksówki oraz car-pooling, które to środki mogłyby uzupełniać system publiczny.
- Propagować udział osób starszych w życiu społecznym i kulturalnym ich społeczności poprzez zapewnienie szerokiej oferty wydarzeń oraz aktywności dostępnych, także w znaczeniu ekonomicznym, przygotowanych w

sposób promujący integrację społeczną osób starszych. Działania te powinny obejmować promocję zajęć międzypokoleniowych.

- Propagować i wspierać rozwijanie możliwości zatrudnienia lub wolontariatu osób starszych z uznaniem ich wkładu, a także zapewnić możliwości kształcenia ustawicznego w celu podniesienia ich kwalifikacji i promowania niezależności.
- Zapewniać dostępną dla wszystkich kompleksową, zintegrowaną, łatwo dostępną i ekonomiczną ofertę wysokiej jakości usług zdrowotnych oraz wsparcia społecznego, przyjazną osobom w starszym wieku: programy promocji zdrowia i programów profilaktycznych, usług wsparcia w ramach funkcjonujących wspólnot, podstawowej opieki zdrowotnej, usług leczenia zamkniętego, opieki wysokospecjalistycznej, usług rehabilitacyjnych, opieki długoterminowej i hospicyjnej."

Deklaracja ta jest dowodem, iż Unia Europejska docenia pozytywny wkład seniorów dla społeczeństwa, ponadto jasno określa kwestie, którymi należy się zająć, aby sprostać wyzwaniu starzenia się społeczeństwa: zatrudnienie, partycypacja społeczna i niezależność bytowa. Doskonale łączy się to z założeniami programu Irlandia Przyjazna Osobom Starszym, Globalnej Koalicji na rzecz Starzenia się (Global Coalition on Aging) i AGE Europejską Platformą Osób Starszych (AGE Platform Europe). Starzenie się nie jest samo w sobie chorobą, którą należy wyleczyć. Jest okresem życia, który potencjalnie może być równie bogaty, satysfakcjonujący i produktywny jak każdy inny.

Wszyscy stajemy się coraz starsi i każdy z nas, całkiem słusznie oczekuje i ma nadzieję, że będzie żył dłużej i lepiej niż poprzednie pokolenia. Europejskie pokolenie seniorów może wciąż zaoferować ogromne możliwości, a dzisiejsze wyzwania dla badań i innowacji mogą otworzyć przysłowiową "kopalnię złota" dla naszej gospodarki.

Komisarz
Geoghegan-Quinn.
Dublin, 13 czerwca 2013

ROZDZIAŁ

3

DLACZEGO EUROPEJSKIE WŁADZE LOKALNE I REGIONALNE POWINNY STAĆ SIĘ BARDZIEJ PRZYJAZNE OSOBOM STARSZYM?

W wielu Państwach Członkowskich, to właśnie władze regionalne i lokalne są odpowiedzialne za obszary polityki związane z opieką społeczną, opieką zdrowotną, edukacją i szkoleniami, przedsiębiorczością, rynkiem pracy, infrastrukturą i transportem, itd. Dlatego podejmowane przez nich działania są konieczne, aby umożliwić seniorom uczestnictwo w życiu społeczności, zapobiec ich izolacji oraz zwiększyć dostępność towarów i usług dla swoich obywateli.

Inwestowanie w środowiska przyjazne osobom starszym pomaga skupić się na profilaktyce i motywowaniu do przedłużania niezależności bytowej, co odciąża członków rodziny-opiekunów, placówki zapewniające formalną opiekę i tym samym budżety publiczne. Ponadto umożliwia obywatelom aktywne uczestnictwo w społecznym i kulturalnym życiu ich społeczności, głównie poprzez konsumpcję towarów i usług, zatrudnienie i wolontariat. Według badania przeprowadzonego w Wielkiej Brytanii w 2011r., osoby po 65 roku życia wniosły 47 mln euro netto do brytyjskiej gospodarki poprzez m.in. składki, podatki, siłę nabywczą, zapewnienie opieki społecznej i wartość ich pracy wolontariackiej. Badacze oszacowali, że wraz z postępującym starzeniem się populacji, ten wkład będzie wciąż rósł, aż osiągnie 90 mln euro w 2030 roku.

Oprócz korzyści ekonomicznych, środowiska przyjazne osobom starszym są również narzędziem zapewniającym ochronę praw osób starszych, bez względu na wiek czy sprawność. Dzięki nim, seniorzy mają gwarancję korzystania z równych szans uczestnictwa w życiu społecznym oraz starzenia się z godnością. Co więcej, środowiska przyjazne osobom starszym służą nie tylko seniorom, ale również wszystkim pokoleniom, na przykład lepszy dostęp przestrzeni publicznych i transportu będzie użyteczny dla rodzin z wózkami lub osób podróżujących z ciężkim bagażem.

Wreszcie władze lokalne i regionalne mogą odgrywać kluczową rolę, a ich wsparcie jest konieczne w zapewnieniu trwałości tym inicjatywom. Stworzenie środowisk przyjaznych osobom starszym jest doskonałą okazją do współpracy dla różnych partnerów (decydentów, pracodawców, usługodawców, aktorów społecznych, obywateli, itd.), co w rezultacie przełoży się na większą integrację i dynamizm miast i regionów poprzez partycypację wszystkich mieszkańców bez względu na wiek.

Miasta i regiony powinny częściej działać w oparciu o partnerstwa europejskie: możemy współtworzyć nowe koncepty, instrumenty i nowe usługi, które w coraz większym zakresie ulepszają dostępność i promują mobilność wśród seniorów, tym samym pozwalając im na pozostanie niezależnymi w możliwie największym stopniu.

Markku Markkula
Prezydent Komitetu Regionów

ROZDZIAŁ

4

CZEGO DOKONUJE SIĘ W EUROPIE, ABY STWORZYĆ ŚRODOWISKA PRZYJAZNE SENIOROM?

2007

- Publikacja WHO Miasta i Gminy Przyjazne Starzeniu Się: Przewodnik

2010

- Stworzenie Globalnej Sieci Miast i Gmin Przyjaznych Starzeniu Się WHO
- Powstanie Europejskiego partnerstwa na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu, którego jedna z grup pracuje nad środowiskami przyjaznymi osobom starszym oraz nad przygotowaniem Porozumienia w Sprawie Zmian Demograficznych

2011

- Deklaracja Dublińska Miast i Regionów Europejskich Przyjaznych Osobom Starszym podpisana przez 40 burmistrzów z okazji pierwszej międzynarodowej konferencji WHO dotyczącej miast przyjaznych osobom starszym

2012

- Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej 2012 Koalicja ER 2012 wezwała członków Porozumienia w Sprawie Zmian Demograficznych do stworzenia w Europie środowisk przyjaznych osobom starszym

2013

- Druga wersja Deklaracji Dublińskiej Miast i Regionów Europejskich Przyjaznych Osobom Starszym podpisana przez 60 miast obejmująca nowe zobowiązanie UE do utrzymania zbioru zasad pomiaru, określenia punktu odniesienia i napędzania przyszłego rozwoju miast przyjaznych osobom starszym

2014

- Powstanie projektu AFE-INNOVNET Thematic Network dotyczącego innowacji w środowiskach przyjaznych osobom starszym przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej, w celu zmobilizowania społeczności lokalnych i regionalnych władz oraz innych interesantów na terenie całej Unii Europejskiej do wymiany doświadczeń, wzajemnej nauki i przygotowania Porozumienia

- Publikacja raportu Europejskiego Komitetu Ochrony Socjalnej „Adequate social protection for long-term care needs in an ageing society” (Odpowiednia ochrona socjalna w potrzebie długotrwałej opieki starzejącego się społeczeństwa), który również wskazuje na potrzebę utworzenia środowisk przyjaznych osobom starszym

2015

- Publikacja dokumentu informacyjnego Komisji Europejskiej „Growing the European Silver Economy” (Rozwój Europejskiej Srebrnej Gospodarki), Publikacja raportu „Ageing in Cities” (Osoby Starsze w Miastach) Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)

- Praca badawcza MOP „Long Term Care protection for older persons: A review of coverage deficits in 46 countries” (Długotrwała opieka dla osób starszych: Przegląd pokrywania strat w 46 krajach), który także podkreśla potrzebę utworzenia środowisk przyjaznych osobom starszym

- Publikacja WHO „Światowy raport nt. zdrowia i starzenia się”, który wymienia środowiska przyjazne osobom starszym jako kluczowy obszar działania

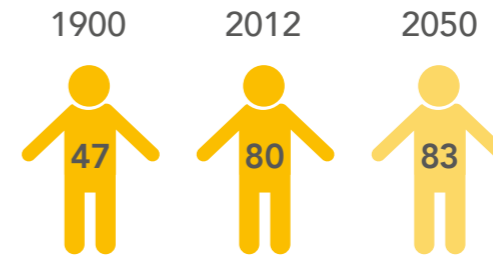
- Powstanie Porozumienia w Sprawie Zmian Demograficznych

EUROPA SIĘ STARZEJE...

13%

Osoby w wieku 55+, które opiekują się starszymi lub niepełnosprawnymi członkami rodziny.

Średnia oczekiwana długość życia w Europie w latach

SREBRNA GOSPODARKA POSTRZEGANA JEST JAKO KLUCZOWA DLA TWORZENIA MIEJSC PRACY W NADCHODZĄCYCH LATACH

Ponad 1 na 3

osoby cierpiące na długotrwałą chorobę miała problemy z dostępnością.

ROZWIĄZANIEM SĄ ŚRODOWISKA PRZYJAZNE OSOBOM STARSZYM

2013

Ponad 60 miast podpisuje Deklarację **Dublińską Miast i Regionów Europejskich Przyjaznych Osobom Starszym**

2012

Europejski Rok Aktywności Osób Starszych i Solidarności

Międzypokoleniowej 2012: koalicja interesantów po raz pierwszy mówi o inicjatywie utworzenia Europejskiego Porozumienia w Sprawie Zmian Demograficznych

2010

Komisja Europejska zakłada Europejskie

Partnerstwo na Rzecz Innowacji Sprzyjającej Aktywnemu Starzeniu się w Dobrym Zdrowiu, którego jedna z grup pracuje nad innowacjami dla środowisk przyjaznych osobom starszym

2007

WHO wprowadza **Przewodnik Miast Przyjaznych Osobom Starszym**, w którym przygląda się ośmiu obszarom mającym wpływ na to, jak aktywnie i zdrowo starzejemy się: transport, mieszkalnictwo, przestrzeń publiczna, przestrzeń zabudowana, partycypacja społeczna, szacunek i integracja społeczna, komunikacja i informacja, wspieranie społeczności i usługi zdrowotne, partycypacja obywatelska i zatrudnienie

2014

Powstanie finansowanego przez UE projektu **AFE-INNOVNET Thematic Network** dotyczącego innowacji w środowiskach przyjaznych osobom starszym, którego celem jest stworzenie Europejskiego Porozumienia w Sprawie Zmian Demograficznych

2015

7 grudnia 2015r. Oficjalne powstanie **Europejskiego Porozumienia w Sprawie Zmian Demograficznych** przy Komitecie Regionów, Bruksela

2016

Pełni członkowie Porozumienia (europejskie władze lokalne i regionalne) rozpoczynają prace nad planem działania na rzecz środowisk przyjaznych osobom starszym z pomocą członków zwyczajnych Porozumienia (organizacje społeczeństwa obywatelskiego, przedsiębiorstwa, uniwersytety,

A partir de 2017

Pierwsi pełni członkowie Porozumienia (europejskie władze lokalne i regionalne) zaczynają wprowadzanie swojego planu działania na rzecz środowisk przyjaznych osobom starszym

Europa Przyjazna Osobom Starszym

CZYM SĄ ŚRODOWISKA PRZYJAZNE OSOBOM STARSZYM?

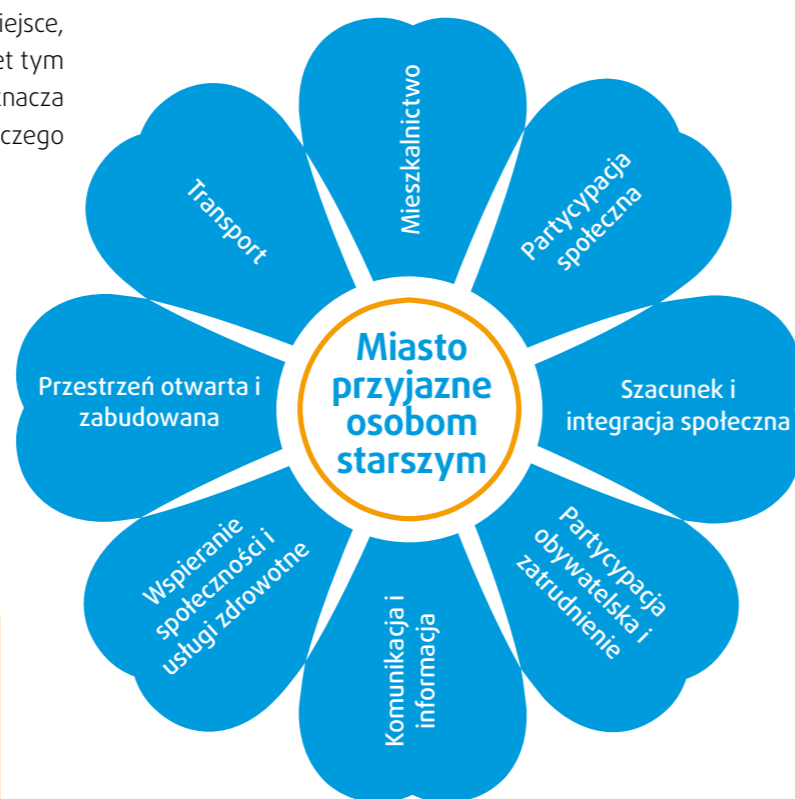
5.1 MIESZKALNICTWO

Zgodnie ze Światową Organizacją Zdrowia (WHO), fizyczne i społeczne środowiska są kluczowymi czynnikami decydującymi, czy społeczeństwo może długo pozostać zdrowe, niezależne i samodzielne osiągając starszy wiek.

Władze miast lub inne lokalne bądź regionalne organy możemy określić jako przyjazne osobom starszym, wówczas gdy umożliwiają ludziom w każdym wieku aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, szanują wszystkich bez względu na wiek i chronią tych, którzy potrzebują największego wsparcia. Środowisko przyjazne seniorom to miejsce, które pomaga pozostać zdrowym i aktywnym, nawet tym najstarszym. Stać się przyjaznym osobom starszym oznacza zacząć – poprzez słuchanie innych osób – rozumieć, czego chcą i potrzebują starzejąc się.

Światowa Organizacja Zdrowia opublikowała w 2007 roku przewodnik, który określa odpowiednie obszary, którymi należy się zająć, aby uzyskać status przyjaznego osobom starszym. Publikacja ta omawia 8 aspektów życia obywateli, które mają wpływ na proces starzenia się. Są to: mieszkalnictwo, transport, przestrzeń publiczna i zabudowana, partycypacja społeczna i zatrudnienie, szacunek i integracja społeczna, dostęp do wsparcia społeczności i usług zdrowotnych oraz komunikacja i informacja. Obszary te są płatkami kwiatka WHO:

„Innowacyjne programy mieszkaniowe, transportowe i budownicze są pilnie potrzebne, aby nasze miasta stały się dostępne dla wszystkich. Przestrzeń publiczna musi być trwała i dostępna dla osób starszych, jeśli chcemy budować otwarte, dynamiczne, trwałe i zrównoważone miasta i społeczności.

Rosa Kornfeld-Matte,
Niezależny ekspert ONZ ds. korzystania z
praw człowieka przez osoby starsze

Zebranie poglądów i potrzeb osób starszych pomoże lokalnym i regionalnym władzom na określenie potrzeb użytkowników końcowych każdego z tych 8 obszarów. Nikt poza samymi seniorami nie jest w stanie lepiej określić, w jaki sposób miasto może stać się bardziej przyjaznym miejscem dla starzejących się mieszkańców. Istotna jest również konsultacja z wszystkimi grupami wiekowymi, aby upewnić się, że władze lokalne i regionalne biorą pod uwagę potrzeby wszystkich pokoleń.

DLACZEGO MIESZKALNICTWO JEST WAŻNE?

Mieszkania i domy, które są dobrej jakości, dostępne finansowo i dobrze zaprojektowane, stanowią kluczowy element zdrowego i dobrego życia osób starszych; decydują także o tym, czy osoby te będą mogły pozostać niezależne i aktywne w swojej społeczności.

Odpowiednie dopasowanie miejsc zamieszkania i bliskość do społeczności oraz usług społecznych, pozwala starszym mieszkańcom żyć wygodnie i bezpiecznie, podczas gdy dostępność finansowa daje im spokój, poczucie stabilności i wspomaga ich inkluzję społeczną.

Mieszkalnictwo stanowi również ważny element tożsamości społecznej, statusu i miejsca w społeczeństwie.

PRZYKŁADY

W Alicante (Hiszpania), Miejska Rada ds. Mieszkalnictwa zapoczątkowała w 2003r. „Miejski Projekt dla Międzypokoleniowego Mieszkalnictwa i Usług Społecznych”, którego zadaniem jest zaspokojenie określonych potrzeb mieszkalnych dla osób starszych i młodszych o niskich dochodach poprzez zapewnienie 244 przystępnych finansowo mieszkań w okolicach centrum miasta, tworząc tym samym rodzinne i wspierające się środowiska oraz dając mieszkańcom poczucie przynależności.

W Nantes (Francja) wprowadzono nowy program mieszkaniowy. W ramach programu oferowane są mieszkania, które można przystosować do różnych potrzeb w zależności od wieku mieszkańców.

- Istnieje możliwość dobudowy części mieszkania, aby uzyskać więcej/mniej pokoi.
- Zainstalowano również osłony, aby usprawnić usługę zdalnej opieki, jeśli zajdzie taka potrzeba.
- W budynkach dostępne są również przestrzenie komunalne umożliwiające wymianę międzypokoleniową.
- Sklepy znajdują się na parterze.

W Brukseli (Belgia), organizacja „Infor-Homes Bruxelles” pomaga seniorom znaleźć informacje i doradza w sprawie różnych dostępnych rozwiązań mieszkaniowych. Organizacja ta działa również na rzecz wysokiej jakości opieki i walczy ze znęcaniem się nad osobami starszymi..

5.2 PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

DLACZEGO PARTYCYPACJA SPOŁECZNA JEST WAŻNA?

Dynamika i związki społeczne znacząco wpływają na poprawę jakości życia, zarówno pod względem wsparcia praktycznego, jak i emocjonalnego. Uczestnictwo w formach aktywności wypoczynkowej, społecznej, kulturalnej i duchowej pielęgnuje integrację seniorów w społeczeństwie i pomaga im pozostać zaangażowanym, poinformowanym i zmotywowanym do udziału w zajęciach, w których czują się dowartościowani i potrzebni.

Partycypacja seniorów w zajęciach społecznych pomaga zapobiec społecznemu odosobnieniu, zaś zajęcia międzypokoleniowe są wzajemnie wzbogacające dla wszystkich grup wiekowych: osoby starsze przekazują wiedzę, tradycje i doświadczenie, natomiast młodsze pokolenie może pomóc seniorom, na przykład w obsłudze nowych technologii.

PRZYKŁADY

Gry Pokoleń” to wydarzenie międzypokoleniowe, odbywające się w Rotterdamie (Holandia), które poprzez sport łączy ludzi w każdym wieku.

De Betties to międzypokoleniowy chór w centrum opieki dla osób starszych Huis Perrekes w Geel (Belgia). Chór ma około 70 członków i śpiewają w nim osoby młode, starsze, z demencją oraz ich opiekunowie. Rodziny pensjonariuszy i pracownicy są również zaangażowani w działalność chóru.

Po przeprowadzeniu badania ukazującego, iż dowóz posiłków osobom starszym przyczynia się do ich odosobnienia i w zasadzie nie zachęca do spożywania wystarczającej ilości jedzenia, w Genewie (Szwajcaria) stworzono projekt „Wokół stołu”. Raz w tygodniu, grupa seniorów w towarzystwie wolontariusza idzie do restauracji na obiad, płacąc tyle samo za posiłek. Wolontariusz odbiera osoby o ograniczonej mobilności z ich domów.

W Warszawie (Polska) powstaje nowe centrum aktywności dla seniorów. Celem centrum jest poprawa zdrowia i dobrostanu starszych mieszkańców, promowanie wolontariatu, łączenie pokoleń, zainicjowanie społecznego dialogu, poprawienie postrzegania starości przez społeczeństwo oraz przygotowanie osób w średnim wieku do aktywnego fizycznie i społecznie życia w starszym wieku.

5.3 SZACUNEK I INTEGRACJA SPOŁECZNA

DLACZEGO SZACUNEK I INTEGRACJA SPOŁECZNA SĄ WAŻNE?

Negatywne stereotypy dotyczące osób starszych wciąż istnieją. Podejście i zachowanie społeczeństwa oraz sposób, w jaki osoby w podeszłym wieku są przedstawiane, może je marginalizować i wykluczyć społecznie, co ostatecznie prowadzi do izolacji seniorów. W konsekwencji starsze osoby nie czują się doceniane, a społeczeństwo nie może czerpać korzyści z udziału seniorów w życiu społecznym, jak również ich wiedzy i doświadczenia.

Ponadto, często obserwujemy brak zaangażowania osób starszych w podejmowanie decyzji, które ich dotyczą. Jeśli chcemy stworzyć odpowiednie produkty i usługi odpowiednio dostosowane do seniorów, musimy konsultować się z nimi na każdym etapie procesu: planowania, projektowania i tworzenia.

PRZYKŁADY

W Frederiksbergu (Dania), otwarto dom opieki z opieką pielęgniarczą na parterze budynku mieszkalnego. Przestrzenie komunalne umożliwiają interakcję między pensjonariuszami domu opieki i mieszkańcami lokali oraz na interakcję międzypokoleniową. Pensjonariusze są włączeni w życie codzienne mieszkańców i czerpią korzyści z tzw. pozytywnego hałasu.

Właściciele i pracownicy lokalnych sklepów w Brugii (Belgia) zostali przeszkoleni, aby umieli rozpoznawać oznaki demencji i traktowali klientów z demencją z szacunkiem i zrozumieniem. Dzięki uświadamianiu i edukacji mieszkańców miasta, nastąpiła poprawa jakości życia osób cierpiących na demencję, oni sami zaś czują się swobodnie w wykonywaniu codziennych czynności.

Stowarzyszenie Cymru Older People's Alliance to sieć grup dla seniorów na terenie Walii (Wielka Brytania), które zostało stworzone, aby głos osób starszych wpływał na wszelką politykę i praktykę, które ich dotyczą. Reprezentując interesy osób starszych na wszystkich szczeblach władzy, stowarzyszenie dokłada starań, aby seniorzy byli wartościowymi partnerami we wszystkich sprawach krajowych,

5.4 PARTYCYPACJA OBYWATELSKA I ZATRUDNIENIE

DLACZEGO PARTYCYPACJA OBYWATELSKA I ZATRUDNIENIE SĄ WAŻNE?

Obszar obejmujący partycypację obywatelską i zatrudnienie uznaje wkład osób starszych w życie społeczne i gospodarcze swoich społeczności, np. poprzez zatrudnienie, wolontariat lub postawę obywatelską. Dzięki aktywnemu uczestnictwu w wolontariackich zajęciach lub pracy, seniorzy mogą poczuć się spełnieni, ponieważ da im to poczucie satysfakcji, poprawi stan zdrowia i samopoczucie, a także pozwoli im być społecznie zaangażowanymi, jednocześnie umożliwi to społeczeństwu czerpać korzyści z ich wiedzy i doświadczenia, wzmocni więzy międzypokoleniowe populacji i zaoferuje możliwości kształcenia ustawicznego.

W miejscach pracy zgłaszano przypadki dyskryminacji ze względu na wiek. Wzmacnianie pozytywnego podejścia pracodawców wobec kontynuowania zatrudnienia i rekrutowania starszych pracowników pomogłoby zapewnić seniorom równe szanse na zatrudnienie i umożliwiłoby przekazanie wiedzy, z której mogliby czerpać młodszy pracownicy.

PRZYKŁADY

Reutlingen (Niemcy) przyjęło w urzędach miasta kulturę przyjazną rodzinie. Miasto pomaga pracownikom pogodzić pracę z życiem rodzinnym, powrócić do obowiązków pracowniczych po urlopie opiekuńczym oraz kontynuować pracę opiekując się jednocześnie członkiem rodziny. Pozwala to miastu zdobywać wykwalifikowanych

„Centrum Uczenia się Przez Całe Życie” w Pradze (Czechy) stanowi nowy model niezawodowej edukacji międzypokoleniowej dla osób w każdym wieku. Centrum oferuje najwyższej jakości wykłady w przystępnych cenach, aby umożliwić dostęp do edukacji grupom w niekorzystnej sytuacji społecznej, jak osoby niepełnosprawne, emeryci czy bezrobotni.

„Senior Enterprise” to irlandzka inicjatywa wspierana przez UE, której celem jest pielęgnowanie zaangażowania seniorów w przedsiębiorczość. Inicjatywa ta pomaga osobom w wieku 50 lat i starszym otworzyć, nabyć lub zainwestować w działalność gospodarczą bądź udzielać się jako doradcy w nowych i rozwijających się firmach.

5.5 KOMUNIKACJA I INFORMACJA

DLACZEGO KOMUNIKACJA I INFORMACJA SĄ WAŻNE?

Pozostanie w kontakcie z rodziną, przyjaciółmi, wydarzeniami, wiadomościami i aktywnościami przy jednoczesnym dostępie do bieżących i praktycznych informacji stanowi nieodłączną część aktywnego starzenia się. Komunikacja i informacja we wszystkich różnorodnych formach wzmacniają stałe połączenie ze światem poprzez dostęp do usług, rekreacji i partycypacji społecznej, rzecznictwa i praktycznego doradztwa.

Technologia może niejako przyczynić się do społecznego wykluczenia. Przystępny finansowo dostęp do komputerów dla seniorów w ośrodkach społecznych i szkolenie komputerowe dostosowane do potrzeb osób w podeszłym wieku może podwyższyć poziom umiejętności korzystania z technologii cyfrowych i dobrego zrozumienia korzyści płynących z nowych technologii.

PRZYKŁADY

Edmonton (Kanada) planuje stworzenie wytycznych dotyczących komunikacji przyjaznej osobom starszym, a także modeli komunikacji dla usługodawców, jednocześnie starając się, aby narzędzia te uwzględniały różnorodność populacji seniorów.

Kraków (Polska) uruchomił stronę internetową (dlaseniora.krakow.pl) dostarczającą starszym mieszkańcom wiadomości dotyczących organizowanych przez miasto bieżących wydarzeń i zajęć dla seniorów, a także poświęca im część miesięcznika Krakow.pl.

Portland (USA) uruchomiło 24-godzinną infolinię z żywym konsultantem, który udziela informacji dotyczących usług, wydarzeń, zajęć społecznych oraz innych kwestii dotyczących osób w podeszłym wieku. Infolinia ta cieszy się ogromnym uznaniem wśród starszej populacji, którzy niezwykle cenią sobie dostępność informacji i osobisty sposób jej dostarczania.

W Sztokholmie (Szwecja) działają kawiarenki iPad-owe dla osób między 65 a 95 rokiem życia, którzy chcą poznać i nauczyć się obsługiwać nowe technologie. Z pomocą pracowników obsługi kawiarenki, odwiedzający mogą nauczyć się obsługi tableta, dowiedzieć się, do czego może im posłużyć, itd. Wyposażenie każdej z kawiarenek oparte jest na potrzebach i życzeniach uczestników zajęć.

5.6 WSPIERANIE SPOŁECZNOŚCI I USŁUGI ZDROWOTNE

DLACZEGO WSPIERANIE SPOŁECZNOŚCI I USŁUGI ZDROWOTNE SĄ WAŻNE?

Dostępne fizycznie i finansowo usługi społeczne, społecznościowe i zdrowotne są konieczne, aby seniorzy mogli pozostać zdrowi, niezależni i aktywni. Oznacza to dostarczenie odpowiednich usług opiekuńczych i społecznych zlokalizowanych w miejscach, gdzie mieszkają osoby starsze, jak również odpowiednio wyszkolonych pracowników służb zdrowia i opieki społecznej do świadczenia tych usług.

Aby zaspokoić różnorodne potrzeby seniorów, potrzebny jest szeroki zakres usług wraz z kontinuum opieki jak profilaktyka, kliniki geriatryczne, szpitale, dzienne świetlice dla dorosłych, okazjonalna opieka, rehabilitacja, domy opieki z opieką pielęgniarską, opieka w domu i opieka paliatywna.

PRZYKŁADY

W Tampere (Finlandia), model „Kotitori” stanowi jeden punkt kontaktu dla wszystkich usług opieki w placówkach oraz w domu, zapewniając łatwy dostęp dla osób starszych i ich rodzin. „Kotiton” łączy usługi świadczone przez dostawców publicznych, prywatnych i trzeciego sektora. Dzięki temu osoby starsze mogą korzystać z dopasowanego pakietu usług wybranych przez siebie dostawców publicznych, prywatnych i trzeciego sektora, mogą również dodawać usługi związanymi z zajęciami społecznymi i hobby.

W Tallinn (Estonia) stworzono usługę alarmową uruchamianą za pomocą przenośnego przycisku, której celem jest zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wśród osób starszych lub niepełnosprawnych. Klienci mogą użyć przycisku w sytuacji, gdy upadną, potrzebują nagłej pomocy medycznej lub interwencji służb ratowniczych (w przypadku pożaru, eksplozji, itd.) Pozwala to im mieszkać możliwie najdłużej w swoim domu i jest znacznie tańsze niż świadczenie opieki w placówce.

Inicjatywa „Life Long Living” wprowadzona we Fredericii (Dania) stanowi model interakcji pomiędzy starszymi mieszkańcami, a miastem skupiając się na codziennej rehabilitacji i profilaktyce zamiast na oferowaniu tradycyjnej i kosztownej opieki kompensacyjnej. Celem inicjatywy jest utrzymanie zdolności fizycznych, społecznych i kognitywnych tak, aby opóźnić spowodowane wiekiem osłabienie i zależność od innych.

5.7 PRZESTRZEŃ OTWARTA I ZABUDOWANA

DLACZEGO PRZESTRZEŃ OTWARTA I ZABUDOWANA JEST WAŻNA?

Przestrzeń otwarta i zabudowana jest kluczowym elementem decydującym o tym, czy dane miejsce umożliwia, czy przeszkadza w aktywności fizycznej, pozostania w zdrowiu i dobrostanie. Ma ona ogromny wpływ na mobilność, dostęp do zasobów i usług, partycypację społeczną, niezależność i wysoką jakość życia seniorów, którzy radzą sobie w życiu codziennym z dala od komfortu swoich domów.

Czyste miasto z zadbanymi miejscami rekreacyjnymi, wieloma miejscami przeznaczonymi na odpoczynek, bezpiecznymi ścieżkami dla pieszych i dostępną infrastrukturą budowlaną stanowi idealne środowisko mieszkalne dla osób starszych. Takie miasto zachęci seniorów do lepszego wykorzystania przestrzeni miejskiej, a także umożliwi integrację i kontakt z innymi mieszkańcami. Ponadto, dostosowanie przestrzeni urbanistycznej i obszarów zabudowanych jest również korzystne dla starszych turystów.

PRZYKŁADY

Przed zainstalowaniem nowych ławek, w Dijon (Francja) zorganizowano 4 spotkania oparte na uczestnictwie i wizyty poprzedzające ich instalację w mieście. 3 z tych spotkań poświęcone były mieszkańcom, w tym osobom starszym, których pytano, gdzie najlepiej zainstalować ławki. Władze miasta dowiedziały się, że brakowało miejsc siedzących przy targu. Ostatnie spotkanie zorganizowano z udziałem służb miejskich, celem omówienia sposobu instalacji ławek, ich dostępności i utrzymania w dobrym stanie.

W Alalbeke (Belgia) zaprojektowano 4 ścieżki spacerowe oznaczone łatwymi do zrozumienia tablicami przeznaczonymi dla społeczności, a w szczególności dla osób z demencją.

W Tampere (Finlandia), park dla seniorów „Nekala” usytuowany w okolicy zamieszkałej przez wiele starszych osób posiada dostępne miejsca siedzące i szerokie ścieżki. Park ten oferuje również sprzęt do ćwiczeń na zewnątrz i tory do ćwiczeń specjalne przystosowane dla osób w podeszłym wieku. Wreszcie drzewa i roślinność czynią z parku miejsce relaksu i korzystnie wpływają na zdrowe i aktywne starzenie się.

5.8 TRANSPORT

DLACZEGO TRANSPORT JEST WAŻNY?

W miarę upływu lat, ludzie zmieniają swój model podróżowania, zwłaszcza w późniejszym etapie życia. Dostępna fizycznie i finansowo komunikacja miejska to klucz do umożliwienia seniorom pozostania aktywnymi i zaangażowanymi w ich społeczności oraz ułatwienia dostępu do opieki lekarskiej lub centrów handlowych – jednym słowem do pozostania w kontakcie z „prawdziwym” światem.

Udogodnienia komunikacyjne są konieczne, aby osoby starsze mogły żyć samodzielnie i aby zapobiec ich izolacji. Warunki drogowe i parkingi zawsze powinny być dostosowane dla seniorów, biorąc pod uwagę fakt, iż jazda prywatnym samochodem stanowi jedyne rozwiązanie dla starszych osób mieszkających na wsi.

PRZYKŁADY

Miasto Ljubljana (Słowenia) dokonało dużej inwestycji poprawiającej dostępność komunikacji miejskiej i udostępniło darmowe pojazdy elektryczne, aby seniorzy mogli swobodnie poruszać się po mieście.

W Salzburgu (Austria) zorganizowano dni szkoleń z zakresu korzystania ze środków transportu dla osób starszych oraz szkolenia dla pracowników komunikacji miejskiej, celem pomocy seniorom w bezpiecznym korzystaniu z publicznych środków transportu.

W Lyon (Francja) stworzono „Cyclopousse”, innowacyjną riksę, która może przewieźć dwie osoby do wybranej przez siebie lokalizacji w obszarze od 500 metrów do 1,5 kilometra za bardzo niską opłatę. Program ten wspiera integrację rynku pracy kierowców, którzy są przeszkoleni w zakresie miłej obsługi i pomocy starszym pasażerom.

Tallinn (Estonia) wprowadziło politykę darmowej komunikacji miejskiej dla mieszkańców miasta. Inicjatywa ta nie tylko pomogła seniorom w ich mobilności, ale okazało się również, że poprawiła lokalną gospodarkę.

ŹRÓDŁA:

Mieszkalnictwo:

- Bruksela (Belgia) <http://www.inforhomes-asbl.be/>
- Nantes (Francja) <http://bit.ly/1tE8TM>
- Alicante (Hiszpania) <http://bit.ly/12HZxal>

Partycypacja społeczna

- Rotterdam (Holandia) <http://www.generationgames.com/>
- Genewa (Szwajcaria) <http://bit.ly/1qoRo6t>
- Geel (Belgia) <https://www.facebook.com/DeBetties>
- Warszawa (Polska) <http://daaproject.eu/projects/warsaw/english/>

Szacunek i integracja społeczna

- Walia (Wielka Brytania) <http://www.agealliancewales.org.uk/>
- Bruges (Belgia) <http://www.dementievriendelijkbrugge.be/>
- Frederiksberg (Dania) <http://bit.ly/1wuzSAo>

Partycypacja obywatelska i zatrudnienie

- Senior Enterprise Irlandia <http://www.seniorenterprise.ie/>
- Praga (Czechy) <http://bit.ly/1Bvzblj>
- Reutlingen (Niemcy): <http://bit.ly/1yLoCvi>

Komunikacja i informacja

- Edmonton (Kanada): <http://bit.ly/1waYlHD>
- Kraków (Polska): www.dlaseniora.krakow.pl
- Portland (USA): <http://bit.ly/131SY45>
- Sztokholm (Szwecja) <http://bit.ly/1tL8QE>

Wspieranie społeczności i usługi zdrowotne

- Tampere (Finlandia): <http://www.tampereenkotitori.fi/>
- Tallinn (Estonia): <http://www.tallinn.ee/Teenus-Panic-button-service>
- Fredericia (Dania): <http://bit.ly/1seUqps>

Przestrzeń otwarta i zabudowana

- Dijon (Francja): <http://bit.ly/1yL3oRh>
- Aalbeke (Belgia): <http://bit.ly/1wW6i6p>
- Tampere (Finlandia): <http://bit.ly/1zljwww>

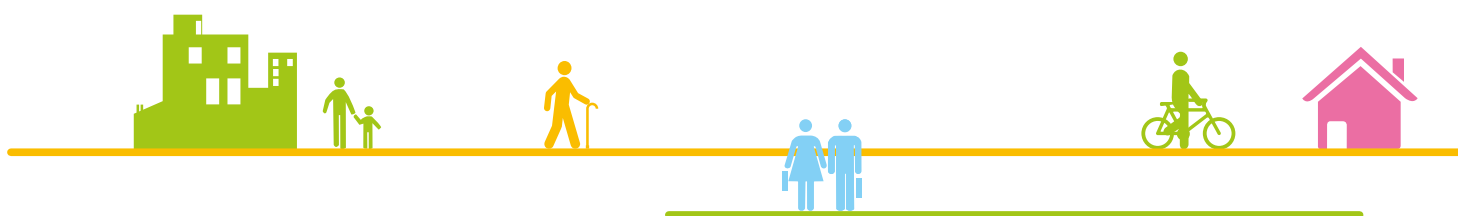
Transport

- Ljubljana (Słowenia): <http://bit.ly/1vzL9gw>
- Salzburg (Austria): <http://bit.ly/1AaseID>
- Lyon (Francja): <http://bit.ly/1vzLrEo>
- Tallinn (Estonia): <http://www.tallinn.ee/eng/tasutauhistransport/>

JAK DOŁĄCZYĆ DO POROZUMIENIA CZY SĄ PAŃSTWO ZAINTERESOWANI?

- Odwiedźcie stronę www.agefriendlyeurope.org
- Śledźcie nas na Twitterze (@AgeFriendlyEU)
- Dołączcie do naszej Grupy na LinkedIn (Covenant on Demographic Change)
- Bądź też skontaktujcie się z nami bezpośrednio na contact@agefriendlyeurope.org

The AFE-INNOVNET Thematic Network to projekt finansowany w ramach programu na rzecz wspierania polityki w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT Policy Support Programme), umowa o dotację nr 620978